

Posudok habilitačnej práce

Meno a priezvisko: PhDr. Zlata Vašašová, PhD.

Habilitačná práca: **Tvorivosť a jej súvislosti so zvládaním záťaže u vysokoškolákov**

Miesto a pracovisko: Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského, Bratislava

Aktuálnosť zvolenej témy

Téma habilitačnej práce je aktuálna. Tvorivosť v súvislosti so zvládaním záťaže sú témy, ktoré budú fascinovať každú dobu, zvlášť dobu veľkej globálnej a finančnej krízy. Poukazuje na potrebu psychologických poznatkov v stále meniacom sa svete.

Metódy spracovania

Abstrakt práce je formulovaný skôr v kontexte projektu - je málo konkrétny v súvislosti s výsledkami a obsahuje vety v budúcom čase.

Prehľadová úvodná časť prináša základné poznatky v oblasti. Predstavuje komplexný pohľad na problematiku. Za nevýhodu možno považovať častejšie používanie sekundárnych zdrojov, zvlášť v takých prípadoch, ktoré sú preložené do slovenčiny alebo sú od „domácich“ autorov (napr. Piaget, Mikšík), ďalej používanie čechizmov ako napríklad rys, dopad ap., preklepy (creitiveness s.11, Platon s.15, ďalej na stranách 18, 25, 36, 38, 43, 47 a 185, 52, 56, 148), či menšie zastúpenie zahraničných zdrojov. Autorka nazýva úvodnú prehľadovú časť „teoretickou“, hoci prináša aj prehľad mnohých empirických zistení, na ktorých bolo možné postaviť hypotézy. Tematika stratégií zvládania záťaže a tvorivosti je v práci prepojená konceptuálne aj metodologicky na vysokej úrovni, čo sa dá menej povedať o prepojenosti tvorivosti a osobnostných charakteristík z hľadiska terminologickej nadväznosti práce (autor použitých dotazníkov IHAVEZ a SPIDO je v prehľadovej východiskovej časti spomenutý okrajovo, nič nenasvedčuje tomu, že jeho metodika a terminológia bude vo výskume nosná).

V práci sú formulované len výskumné otázky, napriek dostatku podkladov pre formulovanie hypotéz.

Pri opise výskumnej vzorky chýba údaj o veku. Neskôr v texte sa dozvedáme, že výskumná vzorka bola rozdelená na tri skupiny, ale nie je uvedená početnosť v skupinách.

Výsledky sú spracované štandardným spôsobom. V spracovaní výsledkov sa nedajú vyčítať závažnejšie chyby. Aj keď autorka v prehľadovej východiskovej časti striktne trvá na tom a prináša dôkazy o komplexnosti determinantov tvorivosti, v analytickej časti práce postupuje skôr analyticky, než synteticky a komplexne. Odporúčali by sme zväziť aj postupy multivariačnej analýzy, ktorá by mohla poukázať práve na komplexnosť determinantov tvorivosti, zvlášť v prípade, ako je tento, kedy je k dispozícii veľa rôznorodých premenných vypovedajúcich o respondentoch.

Čo sa týka rozdielov v osobnostných charakteristikách medzi vysoko a málo tvorivými jedincami, tak predpokladáme, že tieto sa nepotvrdili aj z toho dôvodu, že korelácie medzi nimi a tvorivosťou boli veľmi nízke. Všetky v rozmedzí 0.1 až 0.2, čo poukazuje na slabú vecnú významnosť vzťahov. To, že tieto vzťahy nie sú veľmi významné potvrdili aj negatívne výsledky získané prostredníctvom analýzy rozdielov medzi vysoko a nízko tvorivými jedincami.

Celková interpretácia výsledkov je na zrelej úrovni, s dostatočným odkazovaním sa na realizované domáce výskumy. Niektoré čiastkové výsledky sú interpretované nezrozumiteľne, predpokladáme, že kvôli už známym výskumným zisteniam bol dôraz na interpretáciu upravený. Napríklad interpretácia rozdielov medzi vysoko a nízko tvorivými v zaangažovanosti a nezaangažovanosti je zameraná na zdôraznenie rozdielov, aj keď sa tento štatisticky nepotvrdil (s. 148). Na rozdiel od toho, v prípade rozdielov medzi študentmi prírodovedných odborov v porovnaní s humanitnými a pedagogickými v premennej „tematické spojenie“ sa rozdiel štatisticky potvrdil (s. 126), avšak bol zdôraznený záver, že študenti jednotlivých odborov sa medzi sebou nelíšia.

Diskusia je obsiahlou a spolu so závermi najprínosnejšou časťou práce. Diskusia sa začína uvedením limitov práce, ktoré v podstate vyjadrujú kritiku sebavýpovedových metód. Za dôležitejšie zo spomenutých považujeme nutnosť zácviku pri vyhodnocovaní výsledkov Urbanovho testu tvorivosti. Za nespomenuté limity práce by sme napríklad uviedli možnosť komplexného multivariačného spracovania dát. Zistené vzťahy sú také nízke, že nevyhnutne narážajú na potrebu komplexného zváženia determinánt. Diskusia preberá výsledky k jednotlivým výskumným otázkam. Kapitola 10 „Záver výskumu“ považujeme celkovo za najprínosnejšiu a najtvorivejšiu časť práce. Obsahuje jednotlivé závery a k nim konkrétne odporúčania na rozvoj tvorivosti v školskom prostredí. Kapitola „záver“ je už len zopakovaním dovtedy povedaného, nepozornému čitateľovi ešte raz pripomenie oporné body práce.

Dosiahnuté výsledky a nové poznatky

Napriek tomu, že autorka pracovala s údajmi prevažne analyticky, potvrdila prepojenie medzi tvorivosťou a stratégiami zvládania záťaže, ako aj fakt, že determinanty tvorivosti sú komplexné a navzájom sa prelínajúce javy.

Prínos pre ďalší rozvoj vedy

Spracované kapitoly úvodnej časti majú charakter učebnice, môžu slúžiť ako kvalitná prehľadová štúdia pre študentov, ale aj ostatných záujemcov o problematiku tvorivosti. Podrobnosť spracovania výsledkov v časti diskusia a záver je inšpirujúca pre projektovanie ďalších výskumov, plánovanie rozvoja tvorivosti na školách, prípadne zamerania rozvojových aktivít experienciálneho charakteru. Súhlasíme s autorkou, že problematika tvorivosti a jej determinánt, jej dôležitosti pre zvládanie záťaže, by mala tvoriť stabilnú súčasť študijných plánov absolventov pedagogických fakúlt.

Či splnila sledovaný cieľ

Práca splnila zadaný cieľ formulovaný v úvode.

Či navrhujem udelenie titulu

Po úspešnej obhajobe habilitačnej práce navrhujem udeliť titul doc. v odbore 3.1.13 sociálna psychológia a psychológia práce

Otázka do diskusie:

Na strane 17 píšete, že „pre dnešné vnímanie je podstatné, že celý proces (pozn. inkubácie) je dynamický, a teda aj toto štádium je aktívne“. Ako konkrétne sa prejavuje aktivita a dynamika tohto štádia?

Posudzovateľ: doc., Mgr. Elena Lisá, PhD.

Bratislava, 2. 4. 2013